

INFORMATIZACIJA KAO STRATEŠKI ELEMENT RAZVOJA HRVATSKIH AGROPODUZEĆA

V. Grbavac

Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Faculty of Agriculture University of Zagreb

SAŽETAK

U radu se opisuje informatizacije kao strateški element u razvoju hrvatskih agropoduzeća na prijelazu u novi milenij.

Rad upućuje na važnost informatizacija u daljnjem razvoju složenih organizacijskih sustava iz područja agrokompleska, i to kroz: poslovne motive za formuliranje strategije informatizacije, agropodručja i efekte informatizacije, raznovrsnost infotehnologija i poslovne aktivnosti u definiranju strategije informatizacije. No, pri tome se posebice ističe da je infotehnologija u osnovi transformacijska tehnologija u razvoju hrvatskog agrokompleska na prijelazu u 21. stoljeće.

Također se u radu navode mogućnosti informatizacije u budućem razvoju hrvatskog agrokompleska u organizacijskom i funkcijskom smislu.

Ključne riječi: informatizacija, strategija razvoja, infosustav, info tehnologija, komunikacijski centar

UVOD

Činjenica je da moderno hrvatsko poduzeće iz područja agrokompleska u bonitetnim resursnim potencijalima, te orijentacijom na domaćem i međunarodnom tržištu, mora raspolagati sa svim relevantnim info postignućima i na njima temeljenim znanjima kako bi kroz promišljenu poslovnu strategiju osiguralo svoj dugoročni rast i razvoj. Stoga, a u tom kontekstu gledano valja konstatirati da se poslovno upravljanje naših agropoduzeća mora temeljiti na suvremenim informacijsko-komunikacijskim tehnologijama kako bi isto moglo efikasno funkcionirati u ostvarivanju postavljenih ciljeva.

No, polazeći od uobičajene upravljačke strukture tipične za jedno hrvatsko agropoduzeće, može se kazati da informatizacija istog omogućava unapređenje cjelokupnog poslovanja i to na način da se postojećim resursima postignu daleko veći efekti te da se identificiraju objektivni pravci i ciljevi daljnjeg razvoja. Budući da informatizacija u sebi razumjeva izgradnju relevantnih info sustava koji tako markantno oslikavaju poslovno stanje jednog agropoduzeća i njegovih raspoloživih resursa, te tržišta i eksterne efekte uz prikaz realnog

stanja u kontekstu donošenja adekvatnih odluka u svrhu realizacije postavljenih ciljeva, pa se stoga može zaključiti da se ciljevi upravljačkih struktura hrvatskih agropoduzeća može sagledati kroz optimalno iskorištavanje vlastitih resursa i identificiranje nedostataka, te kroz apliciranje raspoloživog kapitala i to na način koji im osigurava optimalni rast i razvoj.

POSLOVNI MOTIVI ZA FORMULIRANJE STRATEGIJE INFORMATIZACIJE

Uvođenjem tržišnih mehanizama i privatnog vlasništva u hrvatska agropoduzeća stvaraju nove poslovne prilike koje je moguće uspješno realizirati samo uz suvremeno poslovno upravljanje koje se temelji na modernim info tehnologijama. Zato, valja naglasiti da se upravljanje agropoduzećem koje je privatizirano bitno razlikuje od oblika upravljanja agropoduzećem u prošlom sustavu, no bez obzira na tu činjenicu mnoga privatizirana agropoduzeća zadržala su staru strukturu informacijskih sustava, pa kao takovi ne mogu doprinijeti njihovoj transformaciji i sve ubrzanijem razvoju, te pomalo postaju kočnica njihova razvoja pa ih kao takove valja reorganizirati.

No, imamo li na umu još da maksimiranje profita, osvajanje novih tržišta, fleksibilna adaptacija na promjene gospodarskih uvjeta, povećanje vlastitih potencijala, smanjenje poslovnih rizika i povećanje stabilnosti agropoduzeća zahtijevaju kako veću dinamiku procesa odlučivanja temeljenog na pouzdanim i kompleksnim prognostičkim informacijama o svom poslovanju i poslovanju tangiranih institucija iz okoline, tako i primjenu kontrolnih informacija i mehanizama u globalnom upravljanju poduzećem, pa stoga nije suvišno kazati da su poznate svjetske agrokorporacije kao najmoćnije, najefikasnije i najjeftinije sredstvo na moderno poslovno upravljanje primjenile suvremena info postignuća i na njima temeljna znanja kroz izgradnju relevantnih info sustava kao integralne cjeline sustava obrade podataka, sustava obrade informacija i komunikacijskih sustava.

PODRUČJA I EFEKTI INFORMATIZACIJE

U periodu koji slijedi naša agropoduzeća moraju biti takav tip poslovnog subjekta koji će imati kvalitetne proizvodne i tržišne programe kojem će akceptacija info resursa omogućiti bolje uvjete poslovanja, i to kroz:

- upravljanje proizvodnim programima u domeni bilinogojstva i zootehnike,
- obradu domaćeg i međunarodnog tržišta, tržišta kapitala i financijska aranžmane,
- upravljanje zalihama agroproizvoda,
- maksimalizaciju profita uz bonitetnost poslovanja,
- optimalizaciju nadgradnje i upravnih struktura radi smanjenja troškova poslovanja i povećanja efikasnosti, i
- modernizaciju tehničkog sustava agrokompleksa.

U tom kontekstu informatizaciju agrosustava valja promatrati kao nužnu fazu razvoja u cilju transformacije našeg agrara u pravcu post-agrara kao temeljnog cilja, koji će nas postupno, ali sigurno dovesti u korelaciju sa svjetskim agrokretanjima, kako bismo bili ne samo sudionici nego i nosioci razvoja u ovom nadasve važnom sektoru našeg društva i države.

INFO TEHNOLOGIJE ZA UPRAVLJANJE I MODERNIZACIJU AGROPODUZEĆA

Doista, nove info tehnologije omogućavaju jednostavnost i lakoću upravljanja i kod vrlo velikih i složenih agrosustava, svodeći udaljenost i vrijeme na lokaciju komunikacijskog centra institucije.

No, budući da u procesu transformacija naša agropoduzeća moraju akceptirati takove info sustave koji će omogućiti poslovodstvu potpuni uvid u poslovanje i brzo poslovno odučivanje koje će se zasnivati na procjeni efekata pojedinih alternativa, pa je stoga, informatizacija agrara nužna faza koja se mora provesti u kontekstu njegove modernizacije.

Također, valja kazati da su info resursi koji će se primjenjivati u izgradnji i razvoju info sustava u domeni agrokomplesa sve moćniji i sve jeftiniji, a tu ponajprije spadaju:

- kompjutori svih veličina umrežani kroz koncepciju Nacionalnog komunikacijskog sustava sa relevantnim okruženjem u zemlji i inozemstvu,
- komunikacijski resursi i standardi u kontekstu integracije agrosustava u jednu decentraliziranu ali homogenu informacijsku cjelinu u kontekstu optimalnog upravljanja raspoloživim kapacitetima, i
- aplikativni alati i metodologije za gradnju info sustava.

Polazeći od navedenih info resursa moguće je graditi korisnikov sustav kroz niz manjih aplikacija ali uz hijerarhijsko upavljanje informacijama, relativno brzo ostvarenje dodatnih efekata ali i sustavno graditi jedan decentralizirani ali homogen info sustav u području agrokomplesa.

POSLOVNE AKTIVNOSTI U DEFINIRANJU STRATEGIJE INFORMATIZACIJE

Može se kazati da će u predstojećim vremenima poslovodstva poduzeća koja djeluju u domeni agrokomplesa svoju filozofiju upravljanja zasnivati i

definirati kroz utvrđivanje upravljačkih informacija, pa će se stoga, za takove definirane informacijske resurse trebati ustvrditi interni i eksterni informacijski izvori, te uspostaviti sustav obrade informacija uz paralelni razvitak sustava obrade podataka i komunikacijskih sustava.

Zato je za očekivati da će se obrada podataka i informacija uspostaviti kroz prototipski pristup, i to na način da će se:

- katalogizirati informacije za poslovno upravljanje i na taj način će se uspostaviti sustav za pribavljanje eksternih informacija, dok će se interne informacije i dalje prikupljati obradom podataka uz eventualnu reorganizaciju aplikacija,
- uspostaviti protok poslovnih dokumenata i uvid u poslovne informacije suglasno ovlastima pojedinaca,
- pomoću prijenosnih kompjutera s ugrađenom bežičnom komunikacijskom opremom osigurati prijenos informacija i podataka s terena i to u pokretu.
- ustrojiti ponajprije kod složenih agropoduzeća adekvatni komunikacijski centri, te organizirati adekvatna izobrazba korisnika iz info domene.

ZAKLJUČAK

Na osnovu kazanog može se konstatirati da će uz akcepciju informatizacije naša agropoduzeća u ovom prijelaznom periodu imati mogućnost poduzimanja sve složenijih proizvodnih projekata u kojima će se sustavno integrirati vlastiti potencijal i potencijal iz okruženja u kontekstu ostvarenja postavljenih ciljeva.

Tako će gotovo većina agropoduzeća moći na vrlo fleksibilnoj osnovi ulaziti u potpuno nove oblike agrarne proizvodnje i ostvarivati nove vrijednosti koje su daleko veće nego što je sam profit ili vrijednost kapitala agropoduzeća, jer će na taj način hrvatska država dobiti jaka i bonitetna poduzeća iz domene agrokompleksa s kojima će u sve složenijoj svjetskoj tržišnoj konkurenciji moći realizirati postavljene ciljeve.

Zato je za očekivati da će u takvom razvoju doći do brojnih unapređenja proizvodnih i poslovnih procesa u kojima će se moći ostvarivati ciljevi pojedinaca kroz opće ciljeve institucija u ovom nadasve važnom sektoru za našu zemlju, pa će stoga, uz objedinjavanje znanja iz agrodomene i upravljačko

iskustvo, te info resurse moći postići projecirane efekte informatizacije agropoduzeća i agrosustava kao cjeline.

THE INFORMATIZATION AS THE STRATEGY ELEMENT OF DEVELOPING IN CROATIAN AGROCOMPANIES

SUMMARY

In the paper we describe informatization as the strategy element in developing Croatian Agrocompanies on toward to new millennium.

The work investigates possibilities of informatization in further developing of the complex organization systems from area of agrocomplex, through: business motives for formulations the strategy of informatization, differentiation of info technology and business activities in defining the strategy of informatization. It also should be special pointed the info technology in developing Croatian Agrocomplex on toward to 21. century.

Also, in the paper presents possible informatization in further development Croatian Agrocomplex in organizational and functional meaning.

Key words: informatizatin, strategy developing, info system, info technology, communication center.

LITERATURA - REFERENCES

1. Cravis H., Communications Network Analysis, Lexington Books, New York, 1979.
2. Grbavac V., et al., Info sustavi u području agrokompleska, Siemenarstvo 13(96)3-4, Zagreb, 1996.
3. Grbavac V., et al., Mjesto i uloga komunikologijskih znanosti u hrvatskoj sveučilišnoj i gospodarskoj infrastrukturi na prijelazu u 21. stoljeće, Informatologia 27, 1995, 3-4, Zagreb, 1995.
4. Grbavac V., et al., Komunikacijski sustavi u procesu izgradnje informacijskog društva, Suvremeni promet, No. 5/96, Zagreb, 1996.
5. Grbavac V., et al., Model informcijske baze Agronomskog fakulteta na VVV komunikacijskom sustavu, Siemenarstvo 13(96)3-4, Zagreb, 1996.
6. Grbavac V., Analiza i implementacija informatičkih sustava, Školska knjiga, Zagreb, 1991.
7. Hirsch P., A Analysis of <key Development in Data Communications, Hirsch Report, Bethesda, 1982.
8. Plenković M., Komunikologija masovnih medija, Barbat, Zagreb, 1993.
9. Plenković J., Društvo i tehnologija, građevinski fakultet Rijeka, Rijeka, 1995.
10. Ružić F., Informacijsko-komunikacijski sustavi, Školska knjiga, Zagreb, 1991.

Adresa autora - Authors' address:
prof. dr. Vitomir Grbavac
Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Svetošimunska 25
HR-10000 Zagreb

Primljeno- Received
15.10.1996.